

Студијски програм : Саобраћајно инжењерство
Назив предмета: Пословна етика
Наставник: Зоран М. Николић
Статус предмета: Изборни
Број ЕСПБ: 7
Услов: Упис
Циљ предмета: Упознавање студената са основним моралним питањима која настају у различитим контекстима струке саобраћајног инжењерства. Осособљавање студената да разумеју морално, социјално и економско окружење у коме ова питања настају. Увођење студента у етичке теорије и на њима израсле технике, које су релевантне за решавање моралних проблема у оквиру своје професионалне делатности. Развијање неопходних аналитичких вештина за морално расуђивање. Усвајање знања пословне етике као рационално-теоријске подлоге утврђивања стратегије пословања, доношења одлука и моделирања односа међу запосленима.
Исход предмета: Студенти ће након положеног испита бити способни да: - Усвоје, репродукују и образложе значење и смисао етичких принципа, норми и категорија, као и општих концепција примене резултата истраживања примењених етика у пословању. - Разумеју, образложе и повежу теоријско знање са праксом професије саобраћајног инжењера у ширем контексту релација: друштвени модели-професионална делатност-планирање-организовање-управљање. - Усвоје и да кроз објашњења, тумачења и компарације правилно представе и логички повежу специјализовано знање са чињеничним искуствима о сложеним интеракцијама етике, друштва и конкретне професионалне делатности. - Пројектују моделе решавања етичких проблема у контексту дате професије, да организују и спроводе етичку обуку, норматизују етичке кодексе, решавају о питањима етичке забринутости запослених и етичких спорова, превенције неетичког поступања и примене етичке моделе успешног организовања различито грађаних професионалних делатности. - Испоље напредно знање, критичко мишљење и правилно разумевање етичких професионалних модела, као и способност за иновативно промишљање са елементима предвиђања.
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> • Примењене етичке дисциплине – појам, научни и друштвени задаци. Методолошка и сазнајна путања развоја од филозофске до примењене научне дисциплине. Шта дисциплини обезбеђује примењени карактер? • Питања постојања чисте примењене етике. Пословна етика, правна етика и медицинска етика као примењене етичке дисциплине. • Појмовно одређење морала и различити приступи проучавања. Друштвени услови настанка морала и типови морала у друштву. Појмови добро и зло. Личне основе морала. Вредносни систем. Хетеромност и аутономност морала. Морал и процеси васпитања, социјализације и интернализације. • Моралне диспозиције и санкције. Морално обавезно, необавезно, дозвољено, забрањено и индиферентно. Морална начела, моралне норме и морални поступци. Морално искуство, морална веровања, морални судови, морална осећања и морални језик. Морал и слобода. • Теоријска етика дескриптивна етика, метаетика. Нормативна етика и примењене етичке

дисциплине.

- Друштвени услови настанка пословне етике. Пословна етика као покрет. Појам пословне етике – предмет, методи и циљеви сазнања. Пословна етика као наставни предмет.
- Моралност – пословање и профитабилност. Смисао и значење пословне етике. Функције пословне етике. Систем односа у предузећу. Систем пословања, стратегија управљања и односи међу запосленима.
- Култура предузећа. Етички кодекси. Етичка провера и етичка обука. Модели примене знања пословне етике у пракси пословања.
- Дисциплина, пословна тајна и лојалност. Морална обавеза пријављивања штетних поступака.
- Морал – право и правда. Самопотврђивање, самопоштовање, мотивација и успешност у пословању. Проблематика *вредносне неутралности* тржишта.
- Приступи у анализи моралности поступања: етика врлина, деонтолошки приступ, Кантов категорички императив, консеквенцијалистички приступ.
- Анализа утилитарности. Морални релативизам, морални апсолутизам и морални плурализам. Морална одговорност, особине моралне одговорности и услови који оправдавају одсуство моралне одговорности.
- Мобинг, начин спровођења, класификација мобинга, жртве, профил мобера, последице и борба против мобинга. Дискриминација.
- Оглашавање. Интелектуална својина. Пословне тајне и инсајдерска трговина. Компјутерски криминал. Етичност у међународном пословању.
- Професионализам у обављању професионалне делатности. Однос пословне и других примењених етика.

Практична настава:

Решавање проблемских ситуација кроз комбиновање интерактивних метода на основама усвојених теоријских знања – вежбе. Обављање краткорочних оријентационих истраживања. Израда етичких кодекса. Моделовање етичке обуке и

Литература:

Обавезна:

- Николић, З. & Николић, З. (2024). *Примењена етика – пословање и право*. Нови Сад: Фимек.

Допунска:

- Stanwick, P.A., & Stanwick, S. D. (2024). *Understanding Business Ethics (4th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Николић З. & Николић Максимовић, З. (2016). *Правна етика*. Нови Сад: Правни факултет за привреду и правосуђе. (III део: од стр. 213 до стр. 220 – Применљивост правне етике у правничкој и другим професијама; VI део: од стр. 260 до стр. 262 – Однос правне и пословне етике).
- Николић, З. (2016). *Пословна етика*. Нови Сад: Фимек. (I део: од стр. 9 до стр. 61 - Морал и појмовно одређење морала; II део: од стр. 61 до стр. 73 – Етика: појам, врсте и својства)
- Joly, H. & Lambert, C. (2021). *The Heart of Business: Leadership Principles for the Next Era of Capitalism*. Boston, MA: Harvard Business Review Press. (from page 147 to page 152 - Make employees happy and increase revenue).
- Nikolic, Z. & Nikolic, Z. (2017). *Applied Ethics and Modern Enterprises – One Viewpoint*.

<i>Chinese Business Review, Dec. 2017, Vol. 16, No. 12, p. 581-593.</i>			
Crane, A., Matten, D., Glozer, S. and Spence, L. (2019). <i>Business Ethics</i>. Oxford: Oxford University Press. (VII: from page 319 to page 334 - Employees and business ethics).			
Број часова активне наставе:		Теоријска настава: 2x15=30	Практична настава: 3x15=45
Облици извођења наставе: Предавања, вежбе, консултације, оријентациона истраживања.			
Методе извођења наставе: Метод је одређен тематском садржином и потребама практиковања интерактивне наставе. Монолошка, дијалогска, херменеутика, илустративна, текст-метода, популарно предавање, проблемска метода, network.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	10		-
практична настава	10	усмени испит	55
колоквијум-и	20 (10+10)		
семинар	5		